

Изази Недјељом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на чо год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у
плаћеним писмима непо-
средно администрацији «Гл.
Црногорца» на Цетиње, а
може се и картом упу-
тником на пошту у Котор.
Допис писма се уредниш-
тву. Рукописи се невраћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме мање.

ПРОГЛАС

НАРОДУ ЦРНОГОРСКОМ.

Желећи заступати Државу и Народ Мој приликом предстојећег крунисања Његовог Величанства Императора Александра III., нашега моћног пријатеља и заштитника, Ја полазим данас у име Божје у Русију, с увјерењем, да Ме на ови пут прате благослови Мојијех Црногораца и најтоплије жеље њихове за благо Цара и Народа Руског.

За вријеме Мога одсуства опуномоћавам Њено Височанство Књагињу Милену и Мој Државни Савјет да Ме заступају у извршавању највише државне власти.

Земљу и Народ Мој препоручујем окриљу Свемогућега.

Цетиње, 30. Априла 1883.

ШШВОДА.

ЦЕТИЊЕ, 30. Априла.

Прокујале су бучне светковине, барјаци се увлаче, вијенци се скидају. Народ се разилази на своја огњишта. Наше скромно Цетиње, скинувши са себе свечано рухо, добило је опет свој обичан свакидашњи облик.

Али у души и срцу народа остаће вјечито забиљежена усмена на братски састанак два владоца сроднијех и пријатељских народа. Импозантне слике владоца бугарског и црногорског, нарочито у онијем тренуцима када се братски загрлише и пољубише, не ће моћи из сјећања нашега народа изгладити ни најштрији зуб времена.

У том грљењу и љубљењу грлила се и љубила Бугарска и Црна Гора, читаве двије земље и два народа, позвана да вјечито живе у свези и љубави и да један другом помажу у потезивању истовјетних циљева њиховога државног и народног живота.

Између нас и Бугара нити има што да се расправља нити да се из нова углављује. Пријатељство међу нама владало је од увијек, још прије него што се Бугарска ослободила испод турскога јарма. За то и ови пут Књаза Бугарскога нема да се тумачи у смислу какве нарочите мислије, каквога особеног задатка, него само као јавна потврда, јавно документисање братскијех свеза које већ постоје између Бугарске и Црне Горе.

Биће листова који ће свашта нагађати и свакојаке комбинације изводити из овога доласка Књаза Бугарскога на Цетиње.

Нек им је просто; ма само толико ћемо им напоменути, да што већ постоји, томе нема потребе да се из нова ствара; и што је само собом дано, то не ће бити тврђе, ако се примим на бијело забиљежи.

Другим ријечма: братски одношаји постојали су од старине и постоје и данас између Бугарске и Црне Горе, те по томе нема потребе да се они из нова стварају; а ти одношаји нијесу постали никаквом дипломатском мајсторнијом, него су сами собом дани, т. ј. проистекли су из крвнијех свеза и истовјетних интереса оба народа.

Гдје такви одношаји постоје, ту су излишни сви писани савези и сва уговарања на карти, јер што лежи у крви и у једнакости интереса, то много више вриједи него и најкрупнија слова на карти.

Ми не знамо, шта је у главној књижи судбине записано на конат истока. Знамо пак то — што у осталом свако може знати — да ствари на истоку нијесу довршене ни готове. Осим тога на истоку је небо ријетко кад ведро. Могли би дакле опет напустити љути и тенки дани. Ми их до душе не желимо и радији бисмо били да се све расправи на миру по правди и правини. Али ми нијесмо у стању спријечити неправду нити уздати свачију злу вољу.

Ако би дакле ма чијом неправдом или зломвољом опет наступило мутно стање на истоку, увјерени смо, да би Црна Гора могла рачунати на Бугарску а Бугарска на Црну Гору, ра-

зумије се вазда за праведну ствар и за животне интересе једне и друге земље.

Ни Бугарска ни Црна Гора нијесу нити могу бити рушитељи мира на истоку, али морају бити солидарно на опрезу против свакога који би њихов мир нарушавао, који би у њихове животне интересе дирао и који би им сметао у њиховом државном и народном напредовању.

У том ће бити Бугари и Црногорци потпуно споразумни, нити их ништа може скренути са те линије солидарнога држања.

Дочек Њ. В. Књаза Бугарског.

С радошћу разнио се још поодавна по цијелој Црној Гори глас, да ће 25. Априла Његово Височанство Књаз Бугарски доћи у походе нашем Књазу-Господару. Велика множина свијета из свих крајева Црне Горе, нарочито пак главари и виђенији људи, почели су тога ради одмах послије ускреса придозапити овамо, тако да је већ о Бурђењу дне варош наша толико свијета држала у себи као ријетко кад. Главне улице управо су биле запремљене многобројним народом, кроз који се није могло лако пролазити. Вријеме е почетка није обећавало да ће бити каклоњено ријеткој овој светковини која је предстојала, јер су се густо облаци с југа надносили над варош и пријетили сваки час да се пљуском излију над њом; но пред сами доласак Књаза Бугарскога почело се лијено ведрити, те је светковина проведена при најљепшем времену.

Варош се још у недјељу почела китити заставама и зеленилом. Није валда ниједнога прозора на цетињском кућама остало, а да на њему није истакнута била понека застава. Заставе су биле измије-

шане: бугарске, црногорске војничке и поморске и народне тробојнице, све окићене по врховима зеленилом. Осим тога све су куће биле окићене зеленијем вијенцима и другим накитима од зеленога лишћа и грања. На свијетлом двору виле су се, осим велике заставе владајућег дома, још двије заставе на балкону: бугарска и црногорска.

У недјељу по подне пошао је ађутант Њ. В. Књаза, г. Блажо Петровић, са пратњом у Котор, да дочека Њ. В. Књаза Бугарскога. Већ се није могло очекивати, да ће Књаз Бугарски стићи у заказани дан, т. ј. 25. Априла, на Цетиње, јер се нешто мало одоцнио због рђава времена. Књаз је стигао под Котор у понедјељник по подне на рускоме пароброду „Африка“, за којим је ишао још један руски пароброд „Цигит“, опредељен да понесе нашега Књаза-Господара до Тријешћа, када пође у Русију. По што су пароброди по узаконеном реду ушли у луку и измијешали прописане почасне поздраве, и по што је нарочито поздрављен јахт Њ. В. нашега Књаза-Господара на ком је у почасти издигнута била поморска застава црногорска, „Африка“ се заустави и на њу одмах дође ађутант г. Блажо Петровић, да у име нашега Књаза-Господара поздраве Њ. В. Књаза Бугарскога. За тим су долазили на „Африку“ највиши представници аустројевкијех власти, да у своје име поздраве Књаза Бугарскога. По што су поздраве свршени били, Књаз Бугарски са пратњом својом изашао је преобучен и непознат у Котор, гдје се мало по вароши прошетао. На вечер је давао на пароброду објед, на ком је био г. Блажо Петровић са пратњом. Ту ноћ преноћио је Књаз на пароброду.

Сјутра у јутро, у уторник 26. ов. м., Књаз Бугарски крене на дворским колима пут Цетиња. Прагња његова такође се возила на колима. Пред Књаза је изишао, да га дочека на црногорској граници, мајстор иностраних дјела г. В. Станко Радонић са пратњом. Кад је Књаз стигао на нашу границу, г. В. Радонић поздравео га

је и за тим допратио до на Његуше, где је у љетњем дворцу нашега Књаза-Господара била припремљена закуска. Иза закуске крене Књаз са цијелом пратњом пут Цетиња. На цијелом путу народ из оближњих села излазио је и одушевљено поздрављао Књаза Бугарскога.

Међу тим је на Цетињу све живо узаврело. Народ се разређивао на све стране, како ће моћи што боље учити и поздравити Књаза Бугарскога. На уласку у варош стојали су представници наше општине са управитељем вароши на челу, за њима с једне и с друге стране многобројни народ одаве и са стране. Пред кућом г. В. Пламенца стојале су ученице ове основнијех школа, све у бијело обучене, с бугарском кокардом о рамену и свака с једном котарчицом цијећа у рукама пред собом. На самој пјаци, од једнога краја до другог, лицем к свијетлом двору окренута, стојала је упараћена војска са својим заставама и заповједницима. Пред манастиром стојали су ђаци основнијех школа и гимназије са својим наставницима, а ту се находила при уласку у манастир и литија са високопреосвештеним г. митрополитом Висарионом и многобројним свештеноством.

На једну уру по подне пошао је Њ. В. наш Књаз са својом свитом на дворској парадној кочији до св. Јована код Бајица, да ту еретне Књаза Бугарскога.

Књаз Бугарски, кад је с пратњом својом стигао пред цркву св. Јована, ешао је са својих кола, наш Књаз му на то приступи и оба Књаза загрле се и ижљубе као браћа. На то наш Књаз представи Књазу Бугарском приеутне достојанственике црногорске, а опет Књаз Бугарски нашем Књазу достојанственике бугарске из своје пратње. По том сједу на кола и крену даље.

Мало послје тога топ са табјје и звона с манастира огласе да се приближује Књаз Бугарски. Сви јт стане у ред, музика која је из Котора дошла отпочне свирати, и под грмљавом тонова, звоњем звона и свирком музике уђе Књаз Бугарски у нашу варош. Напријед су ишла кола, у којима је био дворски маршал Њ. В. Књаза Бугарскога. За тијем је ишла парадна дворска кочија, и у њој с десне стране Књаз Бугарски, с лијеве наш Књаз, а њима преко пута брат Књаза Бугарскога. Књаз Бугарски је права мушка слика, лијена облицима који кажују мушку снагу. Импазантна висока појава, с правилним симетричним пртма лица и атлетичким саставом тијела. Сви калпак бугарски с високим бијелим пером, и остало народно одијело бугарско стоји на њему као смишљено.

По што се приближи мјесту, где су стојали представници наше општине, кочија се заустави, и из ње изиђе Књаз Бугарски с нашим Књазом и својим братом. У то приступи му ближе стари суграђани наш, пош Видак Поповић, и држећи у рукама на послужавнику со и хљеб, прозбори у име поздрава општине ове ријечи:

„Ваше Височанство! По стародавном славјанском обичају општине ове вароши приступа смјерно Вашем Височанству, да поднесе хљеб и со, знамења свога гостопримства.

Општина ова срећна је, што јој је та висока част у дио пала, да може овом приликом у узвишеној особи Вашег Височанства поздравити првога Владоца, који кроз капије овога града улази у средину њену.

Још је виша срећа ове општине тијем, што она у Вашем Височанству поздравља узвишеног Владоца братскога

нам народа бугарског, кога с раширеним рукама и отвореним срцем дочекујемо и поздрављамо.

Примите, Ваше Височанство, ове боље дарове и окусите од њих у име оне љубави братске коју они знаменују. Ми их подносимо Вашем Височанству са жељом, да се братска љубав и слога из њу узвишених Владалаца Бугарске и Црне Горе и између народа бугарског и црногорског исто тако радо имају као со и хљеб.

Живно Њ. В. Књаз Бугарски!
На те ријечи захори се громогласно: „живно!“, које се орло по цијелој вароши бескрајно.

По што ти усклици престадоше, одговори Њ. В. Књаз Бугарски језиком бугарским благодарјећи на гостопримству и рече како је срећан што може у пријестовници црногорској да поздравити храбри народ црногорски.

На те ријечи опет се захори громовито „живно!“

Прихвативши со и хљеб Књаз Бугарски са нашим Књазом и својим братом опет сједну у кочију и уз свирку музике, гувањем тонова и звоњења звона крену даље са цијелом пратњом својом. Гласом удиком где им је народ непрестано усклицавао. На крају улице, при савијутку пут пјаци, дјевојчице у бијело обучене бацаху цијеће и зеленило у кочију пред Књаза. На пјаци упараћена војска чинила је прописане војничке почасти. Књаз је пред двором ешао с кола и заједно с нашим Књазом прошао фронтом упараћене војске и примио рапорат, а за тијем пошао пјешке у манастир на благодарјење. Пред манастиром постављени ученици и наставници ове школа викали су одушевљено „живно!“ У то изиде и г. митрополит са свештеноством и литијом. Књаз Бугарски на неколико крока пред литијом скине калпак, побожно се прекрети и пољуби пружени му крет. Том приликом поздрав га високопреосвештени г. митрополит овом бесједом:

„Са особитим усхићењем част имам поздравити Ваше Височанство. Срећно добро нам дошла! Нека преблаг Бог благослови Ваше Височанство и умножи дане живота Вашег, да многољетно поживите на срећу и корист братскога нам народа бугарскога, кога је судба повјерила Вашему Височанству, да народ Ваш уређите, ослободите и уједините. Изволите Ваше Височанство примити ове гратке али искрене изражаје, које у име православног духовенства црногорског у понизности подносим Вашему Височанству.“

Иза тога крену сви у цркву, где је служено „благодарјење.“ Из цркве крену сви истим путем у свијетли двор. Војска је међу тијем опет чинила своје почасти, викала „живно“ и дефилијући испред двора удала се. У самоме свијетлом двору Њ. В. Књаз Бугарски био је примљен од Његова Височанства Књагиње Милене и свијетле Књажевске породице.

Ту је Њ. В. Књаз Бугарски за неколико опчиново од труднога пута, а за тијем је благоволио примати подворења високијех чиновника црногорских и нашега духовенства.

Исти дан у вечер варош је наша била на све стране прекрасно освјетљена. Осим тога давана је импазантна бакљада. Преко стотину бакљоносца, са музиком на челу, кренуло је око 9 ура из општинскога суда главном улицом пред свијетли двор, где бакљоносци у полукруг стану и музику у своју средину прима. Музика је прво одсвирала бугарску химну „Шуми Маршца“, за тијем се захори громовито „живно!“ и „ура!“ Његово Височанство

Књаз Бугарски са нашим Књазом и осталим узвишеним личностима, тек бијаху вечерњи, ишаху на балкон, и бише опет поздрављени громогласним усклицима којима не бијаше краја. По што се клицање мало стина, ступи на сриједу учитељ г. Ђенава, те у име народа, који је цијелу пјаци управо пре-рилио, поздравити Њ. В. Књаза Бугарскога овом бесједом:

„Ваше Височанство!
Ово је први случај, да нога страног владоца официјално ступа на ово земљиште. Важност овог чина побуђује ме, да овом приликом проговорим неколико ријечи у име овомјесног грађанства.

И ако јужни Славени бјеху браћа, и ако њихови нишеј еси бјеху истоветни, а непријатељи општи, — и опет они не живљаху као крвна браћа, по бјеху ископанци један другом. За то их је и постигла грозна судбина. Али петовјековна патња научи их памети, и судбина хтједе, да они још једном изиђу на свијетку позорницу са новим силама, са новим идејама.

Кад су патње превршиле сваку мјеру, и кад вјековима прикупљена снага на родна не може већ сносити грдни терет варварског јарма, — Јужни Славени прену и руку дигну на своје tlačитеље, и запламти на све стране. В Бозје почивши Монарх Александар II. Император моћне, братске нам славенске Русије и његов народ не може већ гледати страдање својих суплеменика, но одважно ступи у борбу са непријатељима славенства.

И отвори се крвава, љута борба, која многе жртве прогута. Резултат је те борбе независна и увећана Србија, резултат је те борбе слободна Бугарска, резултат је те борбе увећана Црна Гора!

Ускренуће Бугарске државе нама Црногорцима, а и свијем осталијем Србима, толико је исто мило, колико и наше сопствено ускренуће.

Вама, Узвишени Владоце, пало је у дио, да будете први владалац у новорођеној Бугарској, Вама је пало у дио, да подигнете некад славну државу, која држаше у страху и сами горди Цариград. Вама је суђено, да уређите народ нам еродни, да му отворите врата нове, још савијетне и дураније будућности, да му уламчите све оно за чим је чезнао од вијекова, а то је равноправност и слободу, да обду свестраног развића свију његових способности и моћи.

Не гледајући на тај знатан успјех јужнијех Славена, много још остаде, да се доврши, те да они могу рећи, да су своје цијељи постигли. Много још има наше браће, која са својим сузним очима погледају и рабитују за своју судбину. Али ми сад не треба да стрепимо за нашу будућност, пошто са свакима ланом више и више нестаје оне неслоге између јужних Славена: а славенска идеја све дубље и дубље продире и хвата корјена у народу. Вјековно ропство туђину и историја наша научи нас солидарности. До те свијести дођоше како народи Балканског полуострва, тако и владоци тих народа; јер тек на темељу те солидарности моћи ће крајње своје сврхе постићи; тек на темељу солидарности у стању ће бити оидати државни организам и осигурати држави опстанак и дати могућност свестраног развића и напретка.

Сваки корак к овој солидарности народа на Балканском полуострву у срцу истијех изазива само радост, појачава им дух, снажи их и храбри, да коначне своје цијељи постигну.

Долазак Вашег Височанства у ове врлетне стјене најбољи нам је доказ, да и владоци над Балканским народима сад,

као и њихови народи, теже међусобној братској слози и споразуму, како би поставили своје државе у такове услове, при којима ће се ове моћи с поља обезбједити, свестрано се развити и етати у ред осталијех држава јевропскијех. Радужемо се овој тежњи, а мора се радовати сваки искрени Славени, у овом увиђајући залог боље будућности. У то име ми, Црно ореки држављани, усхићени племенитом тежњом владоца братске нам Бугарске, одушевљени братском љубављу и искреним пријатељством, — поздрављамо Ваше Височанство са сретним доласком и кличемо од свег срца:

Живно први Књаз Бугарски Асен I!
Живно братски нам народ Бугарски!!
Живно!!

На те ријечи одговори Њ. В. Књаз Бугарски јасним мушким гласом, који се далеко чуо, и чистим бугарским језиком од прилике ово:

„Благодарим топло на срдчним ријечма, примам их с радошћу к срцу своме, и понијећу их са собом да их изручим и народу мјем бугарском, а вама одвраћам са жељом: да Бог живи Његово Височанство Књаза Црногорскога, његов високи дом и храбри народ црногорски!“

Иза тога опет громогласно „живно!“ „ура!“ Музика одсвирала црногорску химну и по што се Њикова Височанства удала с балкона, крене бакљада уз музику и бескрајно клицање по осталим улицама цетињским.

По што се бакљада доврши, музика је опет изишла пред свијетли двор, и ту се до под само по ноћи свирало, пјевало и играло уз опште весеље цијелога народа по вароши. Оро црногорско, које се пред свијетлим двором приметно, остало је занимало Њ. В. Књаза Бугарскога и остале високе госте. Оба Књаза излазила су тај дан међу народ, који их је поздрављао одушевљеним усклицима.

Сјутра дан, у сриједу прије подне, било је представљање овјешњих з с ушника страних дворова, који су сви у пуној парадни чинили своја подворења.

На подне био је у свијетлом двору свечан дипломатски објед, на ком су присуствовали сви заступници странијех дворова на Цетињу.

По подне ишло се на „Прилику“ одакле се појмавала маневра, која се изводила на јужној страни големога брда „Добрштака“. На ту маневру изашло је све што је било на Цетињу. Њикова Височанства, Књаз Бугарски и наш Књаз, изишли су на коњу, Њено Височанство Књагиња са свијетлим Књагињцама на котима, Његова Свјетлост Књаз Нашљедник пјешке. Остала госнода које на колима, које на коњу које пјешке Народ је противну страну бријега „Прилипа“, која гледа у јужну страну „Добрштака“, управо прекрило. Затак је био нападној страни, да освоји једну високу главину, иза које је непријатељ с једним брдским топом скривен лежао. Нападна колона стојала је у дну брда и ваљало јој је успети се на врх главнице и на јурни отети непријатељску позицију. Терен, преко кога се то имало извршити, био је један од најтежих: масе од голога оштрог крша, непроваљиване, растављене јазом, провалама и увалама једна од друге — право црногорско земљи те у најцрњем смислу те ријечи. Један топ на узвишеном мјесту помагао је нападној страни. Кад је дат знак трубом, отпочне нападна странка паљбу и крене се из своје низине расинајући се у полукружни ланац који је предузео концертнично кретање у правцу к непријатељској позицији. Ватра је непрестано трајала с нападне стране. Кад је

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ХИГИЈЕНА ЉЕПОТЕ.

Од

Дра Павла Мантегаце.

(Пријевод с талијанског.)

(Наставак.)

Ако вам је коса сувине суха и оптра, мажите је уљем од слатких бадема. То је најпростији косметик за косу. Ако вам се случајно не донадају овако просте ствари, те хоћете у један исти мах и савити и намирирати косу, онда употребите једну од ових помада:

Спермацета 20 грама.
Уља од слатких бадема 30 „

Припарано мождине из воловске кости 30 грама.
Уља од горских бадема 10 „

И једној и другој треба још додати какву мирисну есенцију.

Има тма и тунта других помада прослављених глебоцитим берберима, сјајним огласима на четвртим странама свих могућих новина. Хигијена може пристати на ове:

Припарано воловске мождине 60 гр.
Припарано телеће масти 60 „

Перувијанског мелема 4 гр.
Ваниле 2 „
Уља од љешника 8 „

Екстракта кине 2 гр.
Уља од слатка бадема 8 „
Припаране воловске мождине 24 „
Какве мирисне есенције 6 гр.
Перувијанског мелема 20 „

Припаране воловске мождине } по бгр.
Уља од слатка бадема }
Уља од љешника }

Ма којом се помадом мазали, ако баш хоћете да се мажете, пазите добро, да увјек буде свјежа. Знајте, да је покварена, ужежена маст врло шкодљив косметик, јер дражи косу и квари косу.

Немојте никако заборавити, да од времена на вријеме добро измијете главу и косу, и то сапуном и водом, или још боље најпрвије жуманцетом од јајета, па затим млаком водом од слеца.

Коса је по пакла од природе масна услјед најбољег дучења масти саме коже на глави. У таком случају оставите се лима и уља. Мјесто тога пошите главу свако вече прашком од штирка, а из јутра ишеткајте добро косу. Можете такође употребљивати раствор боракса, што сам вам мало прије казао, како се прави.

Никада и ни пошто немојте утријаним гвожђем користити косу. Врло гвожђе суши длаку и дражи коју. Да сам ја жена, па кад бих осјетио, да нека коврчаста мушка глава заудара на осмуђено гушчице перје, извадио бих кришном нож из чаране, па бих скалпирао ону шупљу а кудраву тикву.

Начин, како се коса чешља и намјешта, јако утиче на њену љепоту. Компликоване зграде, које многе наше госне изаду од своје и туђе косе на глави, јако кваре косу истезући је и дражећи је на сто начина.

Баш и кад хоће жене да вежу косу, да се не би огријениле о моду, не треба ипак да је душмански етежу и затежу. Што реће буду то радије, тим ће боље и паметније бити. Ноћу иак и неколико часова из јутра коса треба да им је са свим пуштена и слободна. Коса се много брже губи, кад се етеже и затеже. С тога вам такође саветујем, да чешће мијењате раздјелак. Кад овај остане увјек на једном мјесту, онда од лијене естазице на глави направити се ружна, широка улица. Најљепши је начин чешљања и намјештања косе, нарочито у младих жена, скупишти је у каку мрежицу, како не би својом тежином дражила коју, а да буде опет доволно вентилувана, јер у мрежици не смије бити запућена ни збијена.

Знајте, да чешћом употребом масних помада коса бива све угаситија, а кад се пере водом од мекња и жуманцетом остаје непрестано плава, ако је већ така од природе. Знајте се дакле управљати, како вам се која боја допада.

Кад угледамо прву сједу длаку, или је поздравимо тужним уздахом, или је опсујемо горким проклетством, старости. Прва сједа длака скоро је увјек озбиљна одмена одговорног уреднику онога листа, што се зове живот; то је далеки одјек овог громког гласа, којим нас сва природа непрестано опомиње да морамо умријети: Memento mori.

Прва сједа длака то вам је ћутљиви савјетник, убједљиви моралиста, рјешити мисионар, рјешитији у своме нијемом говору од свих проповједника и писаца моралних дјела. Бујни и весели можда још играмо оно чаробно коло, што се зове младост, опијени заносом љубави, безбрижни као онај, чија је срећна будућност бескрајна. На један пут непозната рука кушне нас по рамену, покаже нам једну сједу длаку, па нам шапе на уху: Ово је е твоје главе. — Ледена нам језа пројурити кроз кости; умукне свирка, погасе се свијеће, ишчез у нам лијене играчице испред очију. Останемо усамљени, ништа више не видимо осим оне злосретне сједе длаке. Баш је о длаци висила над поно-

непријатељ почео одговарати, прихвати и тога и, којих се гмљавина разливала у доброј долини. Ланац се све већа стегао око свога нападног објекта, а непријатељ је узмицао к својој тоци, док се на пошљетку претен не склопи око тона и непријатељ се мораде предати. Падба топовека и пушчана умукну и из даљине заори се побједоносни поклич: „Живео!“ У то труба командантова е „Прилино“ даде заповијест, да се војници врну патца у брзом трку, и за 25 минута сви бијаху око — главнога штаба на „Прилино.“

Главни успјех ове кавезе састојао се у беспримјерно брзом савлађивању једнога терена, који изискује ванредну лакоћу у кретању и истрајност у напрезању. То је савршено постигнуто, и високи гостени признали су отворено, да нема војске на свијету, која би за тако кратко вријеме превалила и савладала тако ужасни прешачки Steeple-chase.

По што су се војници врнули и заслужено признање похвали, приступило се гађању у нишан. Биљег је стојао у долини, од прилике преко 100 метара у ваздушној линији удаљен, с нагибом нишана од својих 15 степени. Више се пута погодило у биљег; а најбоље се одликовао Његова Свјетлост Књаз-Нашљедник, извртан нишанија, који је из другога метка у биљег погодио и општи аплауз похвали.

Из гађања у нишан Њихова Височанства Књажеви врнули су се под сјеницу, где су у разговору провели неко вријеме уживајући у исто доба и красан изглед на саварско језеро и на сивијем покривене сјеверо-арбанашке планине; а по том кренуше сви у варош истим редом и начином.

Међу тим је и војска стигла у варош и поставила се најприје на лизали пред болницом, а после је у живом трку протрчала испред двора — као да није имала никаквог умора од маневре! А што је још више морало задивити, иста војска иза трке заматнула је пред двором своје црногорско оро и весело је играла уз поклич и пошљетку.

Пред вечер изиђу Њихова Височанства оба Књаза међу народ и поћу с њим на ливаду, г је се отпочу разне народне игре. Најприје се утрквало у скакању, и то, приликом видјели смо управо чуда од тјелесне лакоће, а после је се бацало камена с рамена, при чем су наши Црногорци такође своју тјелесну снагу и вјештину посведочили. Његова Височанства Књаз Бугарски и свита његова с особитом су нажигом ригли ове игре одајући заслужено признање и похвалу с нијема који су се највише одликовали и који су, осим тога, још и новчано играћени.

По што је сунце за гору зашло, врну се Њихова Височанства са својом пратњом у двор, гдје их је господска вечера чекала.

Послије вечере, око 9 ура, стану се блијетати околне главнице, које окружавају наше Цетине. Са свјетлост страна у висини лизали су свијетли пламенови, који са мркога хоризонта одијеваху као нека чаробна небеска свјетлост. Красота бјеше погледати тај вијенац од буктећих огњева, који се савијаше у читав један ланац од пламених језика над видокругом наше вароши. Нарочито лијепо бјеше видјети на једној брдекој стрмени испреплетена а у пламену буктећа почетна слова Књаза Александра и Књаза Николе.

Ове ватре на висовима зачинио је вјештачки ватромет, који је под управом чувенога пиротехничара из Задра г. Рабиша приређен у банти Књажевој иза двора. Разне вјештачке фигуре од ватре у разним бојама и разноврсним облицима

ром разочараности гаша весела безбрижна младост. Прва сиједи лака обилежава боље од кака гранитна стуба међу, која раздваја двије епохе живота.

Има ли начина да се што више одложи појава овог немилог вјесника? Како се могу што дуже очувати црни, смеђи и плави знаци радости на нашој глави?

Обично између тридесет исте и четрдесете године јесен живота почне нам правим свијетом посинати главу; женама нешто позније него ли мушкарцима; можда се тога што оне више трше срце него мозак. Неки сретнији људи почну сијеђети тек послејде педесете године, а мало њих још сретнији тек у дубокој старости. Али обратно има и таквих, који почну сијеђети још у дјетињству, неки чак у мајчиној утроби.

Доба, кад почиње сијеђење, нашљедно је, као и друге особине. Има породица, у којима се сијеђење врло доцкан појављује, док на против у другима већ почиње у двадесетој години њихових чланова.

Осим нашљедства ускоравају сијеђење дуге главобоље, често губици крви, наклоност јектици, сифилис, претје ивања у љубави, напрасни велики потрес, а можда и претјерани умни рад. Ипак има људи и жена, који нијесу ни много уживали, ни много претријели, на много учили, ни много љубили, на омет и таки међови по некад врло рано осједе.

особито су лијено испале и свједоче о вјештини г. Рабиша. Многобројни свијет шљего се око њихаве банте, да посматра и да се увесељава производима вјештине који се у нас врло ријетко виде. По што је ватромет завршен, свијет се омет разишао по вароши и проводио се у весељу до послједи поноћи.

Сјутра дан, четвртак, 28. Априла, бјеше дан поласка Његовог Височанства Књаза Бугарскога и драгих нам гостију бугарских. Кретање је било у 8 ура из јутра, истим редом и начином и с истијем почастима као при доласку. Звона су звонила и топ је пуцао са табјие, кад су Њихова Височанства Књаз Бугарски и Књаз Црногорски сјели у кочију један до другога. За њима је у кочијама ишла цијела пратња. Чиновништво, народ и војска стојали су упураћени цијелом главном улицом и викали одушевљено и дуготрајно „живео!“ Војска је одавала почасти. Књаз Бугарски клањао се на све стране и љубазно прштао са свијема.

И тако се заврши ова ријетка свјетковина, која ће остати у срцима свјетх Црногораца као једна од најљепших успомена, која ће их сјећати на љубав и тврду свезу са братским нам народом бугарским.

Политички преглед.

У прошлом броју овога листа саопштили смо денешу из Париза, у којој нам се у кратком телеграфичном изводу саопштава шта је француски министар иностраних дјела Шамел-Лакур одговорио на интерпелацију Брођијеву о тројном савезу. Данас смо у стању саопштити цијелу ту занимљиву расправу, која је вођена у француском сенату. Ево је:

У сједници францускога сената од 10. ов. м. ставио је војвода Брођи министру спољних послова сљедећу интерпелацију: Из изјава, што су дате у парламентима у Риму и Будимпешти провизлази, да је тецајем године склоњено дипломатичко споразумљење међу Аустро-Угарском и Италијом. Може ли министар расјаснити пошешто сенату тај предмет, те му приопштити увјете тога споразумљења и може ли нас увјерити, да се оно не противи посебним интересима Француске и да је не пријечи у акцији, на коју је Француска законити: начином овлаштена у пословима Јевропе? Питања у спољним пословима врло су њезне нарави, е тога се је наше стране врло мало питало и није се пријечило владино дјеловање. Ми би и овај пут мучали, да се није на говорницима других парламената говорило о савезу међу Немачком, Аустро-Угарском и Италијом. Талијанска изјава расправљана је у Будимпешти врло опширно; о њој било је и у Инглеској говора, само француска говорница још је увјек нијема. Будемо ли и надаље мучали, могло би нам се приговорити, да смо апатични и неувиђавни, да наши парламенат нема равно право са сусједима, и да републикански парламенат не ужива слободу, равну слободи парламената у монархији. Ја не прихваћам за француски парламенат то стање подчињености. (Повлађивање и жагор.) Можда министар не зна све, што би знати желлио, или можда не жели оно што знаде. Дужан је да публици то разјасни. Веле да је споразумљењу сврха осигурати мир. Гдје је опасност, што пријети томе миру? Одкад је одобрен руско-турски уговор послејде рата, миру није нигда пријетила опасност. У том обзиру не може тројни савез имати никакву сврху. Ваља дакле тражити друге разлоге. Зар је то какав обранбени савез, да се заштити земљишни status quo?

Познато је како ужасан страх, или велики душевни болови могу учинити, да човек сиједи за неколико часова.

Адриан Јуније прича о једном младом Швајоцу, који је ухваћен у краљевској банти са једном дворкињом, па с тога осуђен на смрт. Он је за једну ноћ сав осједео. — То се него десило и француској краљици Марији Антоанети.

Сен Валије, чим је дознала, да је њена ћерка, Дијана од Поатије, постала краљева њедна длака, поникау двије три оне исте боје. Том тврђењу требало би опитом прибавити јачих доказа. Али је ипак ван сваке сумње, да се чунањем бијелих длака ни најмање не стаје на пут сијеђењу.

Јован Либењи, који хтједе убити аустријскога цара, пошто га на смрт осуђише, осјеђе са свим за пошљедних четрдесет осам часова живота.

Моји читаоци и читатељке не ће извјесно бити осуђени на смрт, нити ће им ћерке бити Дијане од Поатије. С тога им је потребно знати колико се и како се могу сачувати од пошљеднога, природнога сијеђења.

Да би се сијеђење одложило и успорило, ево нешто мало извјесних поука, што нам наука даје:

1. Избјежавати свако претјеривање, које слаби наш организам.
2. Бити у души спокојан и задовољан.
3. Умивати и чистити што боље и чешће главу, а не мучити много косу чешљевима, четкама и разним вожљима.
4. Не потрошити никада ни царе у

гдје је тому пријети опасност, ко да се не негега боји? Италија? Нишомто; чим се дакле тај савез може оправдати? Међу савезом за обрану и оним за нападај врло је мала разлика, тим више што нико не жели да је нападач ни кад је рат. Ко је г. 1866 у рату међу Аустројом и Немачком први навалио? Кад смо у Тувиу напредовали, зар нијесмо рекли, да су Крумири на нас навалили? Крумира има се увјек на располагање. (Одобравање и смијех на десници.) Доседе није још савез довољно разјашњен; вели се додуже, да није наперен против Француске, но министар спољних послова рекао нам је недавно сам, како силе су де о Француској. Не може нам бити равнодушно, кад би се данас састао конгрес, имати три силе против себе. Француска је осамљена и немоћна, те се схваћа њезина чежња, да буде умирена; желимо да будемо умирени за нашу сигурност; желимо знати, невиди ли министар гдје клине замршају у садашњости или у будућности.

Министар спољних послова Шамел-Лакур одговорио је на интерпелацију сљедеће: О питању војвода Брођи-а из прилике сам понешто сумњао; нијесам могао схватити, како се може питати о предмету, којег су постанак и увјети заштрти дубоком тмином. — Изјаве на говорницима других парламената нијесу расприниле облаке, но су их згуеуле — Ако војвода Брођи жели с нама говорити о предмету такове нарави, мора да је обавјештен боље него ми. Ако је дознао штогод точно и непоречиво о уговарању између трију сила, ако позваје увјете, молимо га да нам их саопшти.

Министар спољних послова сјећа, да је Гледстон једнаким поводом упутио на изјаве у талијанском и угарском парламенту, те вели: У Будимпешти говорено је другачије него у Риму. Талијански министар спољних послова коментирао је у сенату свој говор, што га је рекао у комори. Коментар није разјаснио текета, јер га француска и страна штампа разво тумачи. Тумачења, којих бујица сваком даном расте, била су од чести духовита, од чести безобразна. У тим околистима говорећи о питању, које је још тамно, морам изабрати једно од тих тумачења, које је можда истинито, пак је ипак само конјектура. Зна се пак, како је неразборито расправљати о хипотезама. У очи таквих неизвјестности било би мудро обуздати радозналост. Прерано питање може имати неугодности не само за републику већ и за Француску, које су интереси интерпеланту једнако драги као и нама. (Одобравање.) Госп. Брођи сјећаће се Фонтеленове приче о дјетету са златном руком. Ванредан тај догађај бјеше све смео, док није неко погледао дјетету у уста, па: златнога зуба није било. Не велим, да се оне три велике силе нијесу једна другој приближиле. Ријеч „приближење“ има особито у Немачкој свој тецај. Ријеч та готово искључује савез, позитиван уговор у извјесној цијели, то приближење не доноси нови елеменат у јевропску политику. Госп. Калноги рекао је већ у мјесцу Новембру оно, што данас знадемо. Год. 1881., када је талијански краљ био у Бечу, знало се је, да постоји уговарање, које је претјецало оному, што данас имадемо. На ипак није било узмирења и увјеравало се је као данас, да се те расправе не окрећу против Француске. Министар сјећа на краљевске посјете у вријеме, када су Брођи и Деказ били министри те вели: Ако се приближење Италије довољно не разјашњује мирљубивом мишљу и колесервативном политиком, неваља сметнути се ока, да би се могло окретати против

помаде, водике, козметике и уља, чија се чудотворна моћ против сијеђења слави по четвртим странама новина.

Б. Шишати се чешће, кад почне вијати свијег по глави.

Има људи који чунају бијеле длаке, чим се почи појављивати. Браун Секар вели, да на оном мјесту, гдје се ишчупа једна сиједи длака, поникау двије три оне исте боје. Том тврђењу требало би опитом прибавити јачих доказа. Али је ипак ван сваке сумње, да се чунањем бијелих длака ни најмање не стаје на пут сијеђењу.

Јулија, Августова ћерка, која баш ни у колико није била Весталкиња, онази, гдје јој већ у младим годинама свијег стаде посинати власи. Да би се ослободила тих досадних вјесника старости, чунала је сваку сиједу длаку, чим би је опазала. Август је то примјетно био, па је упути једном: „Кад би морала бирати ћелавост или сједине, на шта би прије приетала?“

„Сто пута радије на сиједост,“ одговори она.

„Па за што се ти тако брижљиво трудиш, да постанеш ћелава чунајући толне сиједи длаке?“

Црни козметичи, који љепљивим брљогом замазују у неколико будалама сје-

Русије, Инглеске и Турске, као и против нас? Шта је права намјера? Било би занимиво знати, да је знамо, но да је тражимо, готово је тешко, шта више немогуће. Морамо се држати факата, који су нам Мађини и Тиса пружили са говорница талијанскога и угарскога парламента. Тисин говор врло нас је умирио. Оба су једнако јасно протестовали против мисли, да се ово споразумљење окреће против Француске. Ја вјерујем тим ријечима, које су казале пред лицем Јевропе; њихова вриједност не да се порећи. Те су изјаве искрене. Ниједан државник не може вјеровати, да би се Француска могла истиснути из јевропског концерта. (Одлучно наглашујући ријечи:) Ми нијесмо ни узнемирени, ни преварени, ми се не бојимо овога приближења, а и нечудимо му се; ништа нам не пријети, ми само пажљиво пратимо развитак, јер ми се не одајемо оптимизму, наш како политички тако и географички положај намећу нам дужност будућности. Када се год изављује је не ништа не снује против наше сигурности, рачуна се са мјестом, што га у свијету имамо, а то нас умирује. Догађај о којем је војвода Брођи говорио, није ништа промијенио у нашим одношајима према силама, није промијенио држања, што нам га намеће наша част и наш интерес; ми ћемо и на даље настојати о нашим интересима. Ми нит тражимо тијесних пријатељства нит савеза, но ми желимо са свијема силама живјети у добрим одношајима. Тим се још не каже, да извјесни догађаји не могу међу нама и силама пробудити различита мњења, но зато је ту дипломатија. Да завршимо тренутне пријепоре, о том радимо искрено, из родољубља, но од нас неће се постићи, што би се противило нашем достојанству и нашим законитим интересима. Уговарајући са силама дајемо се водити духом добре воље и помирљивости. Доста је да нас нико ни најмањом привидношћу права не може оптужити с помисли, да пријетимо миру. То нам је признато, а то нам је доста. Ми ћемо поштовати права других и рачунамо да ће се и наш поштовати. Ми не желимо пријечити законито раширење никојег народа, но тражимо једнаке обзире, што нам их је Јевропа припознала. Ако и јест Француска узвишена над сваком суревљивошћу, прати ипак пажљиво све што се чини и догађа. Ми смо већ превине доживјели, превине љубили и тријели, а да не будемо опрезни. Земља, која је била обојена, те се исправља, којој прошлост и историја досуђују извјесно мјесто у свијету, која је окољена младим и славољубивим, те по том сумњивим народима, мора се занимати општем, а то око ње бива. Такова се земља може надати, да ће искрено и разборитост њезине политике промијенити расположење, што се о њој има; та расплољена још постоје, те нам је наметнута дужност да будемо опрезни, а то и јесмо. За политичке спекулације, настава министар, није тренутак повољан. Има ли гдје смјелан људи, те би сновали навалу против Француске, знаду добро, да то неби лако било, но да би било опасно за нападача. Наша земља није узнемирена; она вјерује у правичност и добро вођење своје политике; но ма како да је залуђен у лијене ријечи, не жели ипак празних говора. Садања је расправа непотребна; земља држи, да је мучање једино пошесно и достојанствено, нарочито у извјесним положајима. (Живо одобравање.)

Војвода Брођи одговорио је на то сљедеће: Министар није ништа рекао г не зна ништа. Несумња у мирољубиве ријечи министрове, но не задогољавају га за Француску жели други положај. Интер

дипе, а гледаоцима очи, право су љубучију употребу сваки паметан човек треба да остави пеливанима, шарлатанима et milibus.

Обелавити много је већа несрећа неосијеђети. Према ћелавост обично почи наступати тек послејде педесете године, и ипак виђамо свакога дана мноштво младих лобања, на којима ни једне длаке нема колико ни на главу. Сасвим је пак ријетко видјети старца са густом косом.

У томе су жене од нас сретније, т као што доцније осједе, тако исто дуж очувају власи на глави.

Хигијена је много моћнија против ћелавости, него ли против сијеђења, премда је и ћелавост често пута неумитно нишљедна.

Тешки шенири, који не проциштају ваздух, и шлемови у војника најгори су душмани коси. С тога теплите и покривајте главу што мање, а кад год је покривајете, нека то буде што лакшим шениром.

Са свим је истина, да више од шенира утиче на густину и трајање косе ко и нашљедно.

Сви породи, сви потрес, све болести, од којих коса може осијеђети, ускоравају такође и њено опадање.

(Наставиће се.)

